

AZ ÖNSZABÁLYOZÓ TANULÁS FEJLETTSÉGÉNEK MÉRÉSE ÉS KAPCSOLATA A TANULÁSI EREDMÉNYESSÉGGEL

Dávid Mária, Taskó Tünde Anna, Héjja-Nagy Katalin,
Dorner László, Estefánné Varga Magdolna
Eszterházy Károly Főiskola

Kulcsszavak: önszabályozó tanulás; tanulási eredményesség; tanulásfejlesztés

A felgyorsult fejlődés, az információáramlás, a szakmai tudás folyamatos változása miatt különösen fontos, hogy a XXI. század embere képes legyen önálló információszerezésre és a saját információfeldolgozását tervezni és irányítani tudja. Az egész életen át tartó tanulás szakpolitikájának keretstratégiája a 2014–2020 közötti időszakra célul tűzi ki, hogy „Az egész életen át tartó tanulás fókuszában a tanulásnak, a tanulási folyamat személyre szabásának, a tanulni akaró egyén szükségleteinek és képességeinek kell állnia.” (2014. 9. o.). Új típusú pedagógiai problémákat vet fel az információs és kommunikációs technológiák elterjedésével általánossá váló önálló információkeresés és -feldolgozás. A tanuló oldaláról feltételezi az önálló tanulást, az információk hatékony feldolgozását, megértését, a tanár oldaláról a tudásátadó szerep helyett a tanulásirányító szerep hangsúlyosabbá válását (Molnár Gy., 2011). Az élethosszig tartó tanulás iránti társadalmi igény az önszabályozó tanulás fejlődése nélkül nem teljesülhet. Ugyanakkor a tanulók önreflektív és önszabályozó képessége a tanulás, tanítás folyamatában még kiaknázatlan (Molnár É., 2002). A tanulás eredményessége nagymértékben függ attól, hogy a tanuló mennyire tud autonóm módon, aktívan bevonódni a tanulási folyamatba (Broadbent és Poon, 2015). Kutatásunk célja az önszabályozó tanulás jellegzetességeinek feltárása volt különböző korcsoportokban, valamint annak vizsgálata, hogy az önszabályozó tanulás fejlettsége milyen összefüggésben áll az iskolai teljesítménnyel. Feltételeztük, hogy korcsoportonként a tanulás önirányításában és a tanulási technikák használatában eltérések vannak, és az életkor előrehaladtával az önszabályozó tanulás minden faktora egyre magasabb fejlettségi szintet mutat. Feltételeztük továbbá, hogy az önszabályozó tanulás fejlettsége és az iskolai teljesítmény között pozitív a kapcsolat. A 2015 novemberében lezárult keresztmetszeti kutatásunkban 10, 14, 18 és 22 évesek vettek részt (N=1257). A vizsgálatban a kutatócsoportunk által kifejlesztett önszabályozó tanulás kérdőívet alkalmaztuk, ami 59 itemet tartalmaz, valamint elemeztük a tanulmányi eredményeket, illetve a kompetenciamérés (matematika, szövegértés) adatait is. Elvégeztük a kérdőív standardizálási vizsgálatát, összehasonlítottuk az életkori csoportok eredményeit, valamint vizsgáltuk az önszabályozó tanulás fejlettségi szintje és a tanulmányi eredményesség kapcsolatát. A korcsoportok között szignifikáns különbségeket találtunk az önszabályozó tanulás fejlettsége szempontjából. Az életkor előrehaladtával az eredmények javulnak, de a kérdőív faktorai szinte minden korosztályban alacsony átlagértékeket mutatnak. Az önszabályozó tanulás fejlettségi szintje mérsékelt szignifikáns pozitív kapcsolatot mutat mind a tanulmányi eredményekkel, mind a kompetenciamérés eredményeivel.

A kutatás a Társadalmi Megújulás Operatív Program Digitális átállás az oktatásban című, 4.2.2. D-15/1/KONV-2015-0027 számú projekt 4. pillérének keretében zajlott.